

Bárdos Jenő – Csikásné Marton Livia – Spéderné Négyesi Zsuzsanna
Spiczéné Bukovszki Edit – Tóth Éva

NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK, TANULÓI AUTONÓMIA: AZ ELMÉLET ÉS A GYARKORLAT ÖSSZEHANGOLÁSA

EGER, 2015

3. MAGYAR ANYANYELVI SZÓKINCSSVIZSGÁLAT

A Támop 4.1.2.D –12/1 KONV 2012-0002 pályázat keretében a hallgatói készségek vizsgálatánál sor került egy magyar anyanyelvi szókinccsvizsgálat lebonyolítására.

A magyar anyanyelvi szókinccsvizsgálat feladatlapját Csikósné Marton Livia az Eszterházy Károly Főiskola Neveléstudományi Doktori Iskola PhD hallgatója készítette. (lásd Függelék)

A feladatlapot az Idegen Nyelvi Kommunikációs Intézetben (IKI) tanuló hallgatók töltötték ki, véletlenszerű kiválasztással. A magyar anyanyelvi szókinccsvizsgálatra a nyelvrákon került sor, szaktanár jelenlétében. A feladatlap 70-ítemet tartalmaz, kitöltésére 40 perc állt a hallgatók rendelkezésére. A hallgatóknak az adott szóhoz, négy válasz lehetőségéből kellett kiválasztani a helyes megoldást.

Miután anyanyelvi szókinccsvizsgálatra ritkán kerül sor, ezért megkérdeztük a hallgatók véleményét magáról az anyanyelvi szókinccsvizsgálati feladatról, és arra is rákérdeztünk, hogy mely feladat/ok tetszett/ek legjobban.

A feladatlapot 45 fő első és harmadéves hallgató töltötte ki, akik szakmai idegen nyelvet, üzleti angolt és németet (első évesek), valamint idegenforgalmi orosz (harmadéves hallgatók) tanulnak jelenleg. A hallgatók nyelvismeretére is rákérdeztünk, ennek eredményeként elmondható, hogy angolt a hallgatók nagy többsége átlagosan 6 –12 év, a németet jellemzően 4-6 év közötti intervallumban tanulták. Ezenkívül megemlítették még a tanult nyelvek között az olasz, szlovák, ukrán, görög, francia és finn nyelvet is.

Eredmények, adatok:

A *feladatlap* minden jó megoldása 1 pontot ért, így a maximális elérhető pontszám 70 pont.

A hallgatók eredményeit / érdemjegyek az 1. táblázat, a pontszámainak megoszlását a 2. táblázat mutatja, a legalacsonyabb pontszám 53 pont – (76%), míg a legmagasabb 66 pont (94%) volt.

1. táblázat: A hallgatók eredményei az érdemjegyek alapján

ÉRDEM- JEGY	fő/érdemjegyek /elért pontszámok							összes hallgató N= 45 fő
	%	pontszám	1	2	3	4	5	
elégtelen (1)	0-59%	0-41 pont	-					0
elégséges (2)	60-69%	42-48 pont		---				0
közepes (3)	70-79%	49-55 pont			2			2
jó (4)	80-89%	56-62 pont				26		26
jeles (5)	90-100%	63-70 pont					17	17
összesen								45 fő

2. táblázat: A hallgatók eredményei az elért pontszámok alapján

	A hallgatók elért pontszámai												összesen N = 45 fő
	53	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	
hallgatók /fő	2	2	1	1	1	6	7	8	5	2	6	4	45 fő
összesen /fő	2 fő	26 fő						17 fő				45 fő	
összesen /%	4%	58%						38%				100%	

A hallgatói eredményekkel elégedettek lehetünk, jól teljesítettek ebben a feladatban.

26 fő ért el jó eredményt, ami 80-89%-os teljesítmény, 17 fő pedig jeles eredményt ér, ami 90-94%-os teljesítményt jelent. A hallgatói pontszámok, eredmények ismeretében, megnéztük melyek azok a szavak, ahol a legtöbb és a legalacsonyabb pontszámok születtek. Mivel 45 hallgató válaszolt, így egy-egy kérdésre 45 pont volt a maximális pontszám. Kiválasztottuk a 3 legmagasabb és 3 legalacsonyabb pontszámot kapott szavakat, melyet a 3. táblázat tartalmaz.

3. táblázat: A 3 legmagasabb pontszámot kapott és a 3 legalacsonyabb pontszámot kapott szavak listája

A legmagasabb pontszámot kapott szavak sorszáma és a szavak		
45 pont: összesen 15 szó	44 pont: összesen 12 szó	43 pont: összesen 8 szó
6. pléd	11 lüktet	25. emlő
13. mámor	12 imbolyog	29. cimbora
21. porcica	14 megríkat	37. dózis
24. perem	22 csitít	38. virul
35. monoton	31 románc	40. lankadt
45. sasszézrik	33 depressziós	49. harmónia
46. linóleum	34 nélkülözés	54. galaxis
47. landol	41 vibrál	61. melódia
48. őrjöng	44 mambó	
56. pucér	51 hajszol	
59. kószál	53 transzvesztita	
62. univerzum	57 süpped	
63. szimfónia		
64. zúz		
69. bizsereg		
A legkevesebb pontszámot kapott szavak sorszáma és a szavak		
16 pont:	13 pont:	9 pont:
1. wurlitzer	15. aszkéta	52. morbid

A 4. táblázatban rangsorba állítottuk a hallgatók elért pontszámait az egyes kérdéseknél. 45 a legmagasabb, 9 pont a legalacsonyabb, amit kaptunk. (Csak azok a számok szerepelnek a pontszám kategóriában, amit a hallgatók elértek.) A feladatlapon szereplő 70 item/szó sorszáma, annál a pontszámnál szerepel, amennyit elértek a hallgatók az adott item/szó esetében.

4. táblázat A hallgatók szerzett pontszáma és a pontszámhoz tartozó kérdések száma

kérdések sorszáma	pontszámok					
	45 pont	44 pont	43 pont	42 pont	41 pont	40 pont
	6, 13, 21, 24, 35, 45, 46, 47, 48, 56, 59, 62, 63, 64, 69	11, 12, 14, 22, 31, 33, 34, 41, 44, 51, 53, 57	25, 29, 37, 38, 40, 49, 54, 61	8, 18, 19, 20, 55	3, 5, 10, 26, 50, 60, 70	2, 23, 32, 39, 66, 68
	39 pont	38 pont	36 pont	34 pont	33 pont	30 pont
	4, 28,	9, 42	7	17, 27	65	16
	28 pont	27 pont	23 pont	22 pont	21 pont	
	43	36	23	30	58	
	16 pont	13 pont	9 pont			
	1	15	52			

Az 5. táblázatban a hallgatók értékelését mutatjuk be a legjobban tetszett szavakról.

5. táblázat: A hallgatók értékelése: a legjobban tetszett szavak

A legjobban tetszett szavak helyezése és a szavazatok száma			
helyezés/szavazat	első hely 14 szavazat	második hely holtverseny 4-4 szavazat	
a kérdés száma és a szavak	21 „porcica”	42 „gerilla”	44 „mambó”
meghatározások	a) rajzfilmfigura	a) kerti szerszám	a) szalagos hangrögzítő
	b) újszülött kismacska	b) nagy termetű majom fajta	b) bennszülött kisgyerek
	c) bitor alatt összetapadt piszok	c) tengeri rák	c) latin-amerikai eredetű tánc
	d) csipős olasz étel	d) önkéntes harcos	d) ausztrál játék
szavazatot kapott még:			
	3 szavazat	2 szavazat	1 szavazat
	43. partizán	1. wurlitzer	5. szivárog
	50. sztereotípiá	31. románc	10. masírozók
	56. pucér	32. kaszás	15. aszkéta
	59. kószál	38. virul	16. skáln
		58. kender	20. alélt
		69. bizserég	29. cimborá
			30. impulzus
			14. lapít
			46. limóleum
			49. harmónia

A hallgatók véleménye a magyar szókincsvizsgálat feladatáról

A hallgatók nagy többsége pozitívan értékelt a feladatot, mindössze 2 hallgatónak nem volt szimpatikus, egy hallgató pedig nem válaszolt erre a kérdésre.

A hallgatók véleményében az alábbi jelzők szerepeltek:

„érdekes”, „vicces”, „izgalmas”, „frappáns”, „jó pofa”, „aranyos”, „játékos”, „szórakoztató”, „becsapós kérdések”, „fantasztikus”, „humoros”, „gondolkodtató”, „szimpatikus”

Nagyon gyakori volt a „tetszett”, „nagyon tetszett” vélemény.

Figyelemre méltóak az alábbi észrevételek is: „jó ötlet volt”, „felvidítot”, „több ismeretet szereztem belőle”, „élmény volt”.

Végül néhány konkrét hallgatói gondolat:

- *„Felméri, hogy a mai fiatalok, mennyire ismerik az idegenszavakat”*
(üzleti angol nyelvet tanuló hallgató)
- *„Voltak olyan pontok, amelyeknél kicsit elgondolkodtam”*
(üzleti német nyelvet tanuló hallgató)
- *„Volt néhány szó, amelyet mostanáig nem hallattam”*
(üzleti angol nyelvet tanuló hallgató)
- *„Ez alapján én is megtudhattam nagyjából, hogy milyen a szókincsem”*
(üzleti angol nyelvet tanuló hallgató)
- *„Tetszett, kíváncsi vagyok az eredményre”*
(idegenforgalmi orosz nyelvet tanuló hallgató)
- *„Szeretem az ilyen jellegű tesztekkel, mert kiderül belőle, mit is tudok”*
(üzleti német nyelvet tanuló hallgató)
- *„Szeretem az ilyen jellegű feladatokat, mert a régies, nem gyakran használt magyar szavakat feleleveníti”*

Összegzés:

Igen tanulságos lenne az eredmények háttérét is alapos vizsgálat tárgyává tenni. A magyar anyanyelvi szókincs vizsgálatban szereplő szavak egy pop együttes dalszövegeiben

(Forrás: a Vad Fruttik popegyüttes – Likó Marcell- dalszövegei) fordulnak elő, de ezt nem

ismerte fel senki. A szavak egyrészt „régies” használatúak, – „masírozik”, „cimbora”, „kaszás” –, az általuk jelölt fogalmak, tárgyak eltűntek az életünkből, ezért jórészt csak az olvasmányokban kerülnek elő. Másrészt idegenből átvett szavak, kifejezések – „wurlitzer”, „morbid”, „aszkéta” –, amelyek tágabb ismereteket, a világ eseményei iránti érdeklődést feltételeznek. Ehhez értő szakembereknek lenne érdekes a lexikai problémákkal tovább foglalkozni, a tanulságokat leszűrni.

Összegezve elmondhatjuk, hogy tanulságos volt a vizsgálat, érdemes volt elvégezni, nemcsak azért, hogy az idegen nyelvet oktató tanárok információt kapjanak a hallgatók magyar anyanyelvi szókincséről, hanem azért is, mert maguk a hallgatók is szívesen fogadták, pozitívan értékelték ezt a ritkán előforduló feladatot, amely számukra is sok hasznos információt adott.

FÜGGELÉK

Csikósné Marton Livia PhD hallgató: Szókinesvizsgálat

Forrás: a Vad Fruttik poegyüttes (Likó Marcell) dalszövegei

1. wurlitzer	A: kukoricadaráló B: zárfejta C: zenegép D: irodalmi díj	2. lecsúszott	A: rangját/méltóságát veszített B: részeges C: börtönbe került, elítélt D: félrevezetett
3. fásult	A: izomláza van B: életunt, érzéketlen C: bukásra álló D: határozott, kemény	4. duruzsol	A: egyenletes, kellemes hangot ad B: parázslík C: nagy rovar repülésének hangja D: lágyan simogat
5. szivárog	A: halkán sirdogál B: füstölög C: lepotyog, lecsöpög D: folyadék, füst, gáz lassan terjed	6. pléd	A: takaró B: sík terület C: repülőtér D: hádoglemez
7. téboly	A: hatalmas rendtelenség B: örült állapot C: kétségekkel teli érzés D: céltalan bolyongás	8. elbágyad	A: előnti a verejték B: fokozatosan elbutul C: elgyengül, elálmosodik D: ágyznak esik, megbetegszik
9. nosztalgia	A: kávéházi hangulat B: enyhe fejfájás C: múlt utáni vágyakozás D: emlékek összessége	10. masírozik	A: papírból kivág B: apróra darál C: álarcot visel D: csapatosan menetel

11. lüktet	A: ritmikus mozgást végez B: lökdös, taszigál C: rendszeresen esúfol, bánt D: hányásra ingerel	12. imbolyog	A: dülöngél B: vándorol C: bizonytalan, nem tud dönteni D: valami körül kering
13. mámor	A: erős gyász érzése B: kellemes bódulat C: másnaposság D: szobor talapzata	14. megrikat	A: sírásra indít B: megpirít C: gyorsan megpörget D: kiabálásra készítet
15. aszkéta	A: sportoló, sportember B: robbanófej C: délszláv népcsoport tagja D: önmegtartóztató személy	16. skála	A: magas énekhangra írt zenemű B: széles választék C: fokbeosztás, hangsor D: kottázás
17. torlódik	A: súlyos gondokba merül B: egy helyre tömörül C: tiszta lappal indul D: elzárja az utat	18. beheged	A: begyógyul a seb B: heletapad C: köhögést visszafojt D: elmegy a kedve
19. szirup	A: a cukornád nedve B: gyermekgyógyszer C: a cukorgyártás mellékterméke D: sűrű, édes folyadék	20. alélt	A: alárendelt B: ájult C: mély hangú D: riasztott
21. porcica	A: rajzfilmfigura B: újszülött kismacska C: bútor alatt összetapadt piszok D: csipős olasz étel	22. esítit	A: ringat, dédelget B: csendre, nyugalomra int C: kisgyereket elaltat D: szobát elsötétít

23. barázda	A: hosszúkás mélyedés B: verekedős, goromba ember C: szűrős arcszűrőzet D: termőföld	24. perem	A: valaminek a széle B: hosszú nyelű meszelő C: sűrű fcsték D: meredek sziklafal
25. emlő	A: clevenszülő B: anyai mell C: leszármazott D: állat anyateje	26. zselatin	A: puha tapintású szövet B: gyümölcsből készült cukor C: borotvapenge D: kocsonyás anyag
27. nyüzsgés	A: izgatott kapkodás B: bozotos terület C: szüntelen, tömeges mozgás D: buborékos folyadék mozgása	28. elhamvad	A: kialszik, hamuvá lesz B: lassan elfelejtődik C: belepi a hó D: szürkévé válik
29. cimbora	A: büntárs B: barát C: húros hangszer D: hosszúkás, fekete bogár	30. impulzus	A: lendület, löket B: az artériákban haladó vér C: egyenletes villogás D: benyomás, vélemény
31. románc	A: romantikus tánc B: tragikus véget ért kapcsolat C: szerelmes cigánynóta D: szerelmi viszony	32. kaszás	A: pénztáros B: a kender virágzata C: a halál képi megjelenítése D: gyomláló, gazoló
33. depressziós	A: tartósan rossz hangulatú B: lelki-furdalástól szenvedő C: túl sok a dolga D: hányingere van	34. nélkülözés	A: szerelmi bánat B: valaminek a hiánya C: probléma megoldása D: javak távolról való beszerzése

<p>35. monoton</p>	<p>A: egy hangszórós készülék B: egy darabból faragott kő C: egyhangú D: halálközeli élmény</p>	<p>36. neurózis</p>	<p>A: öntudat nélküli állapot B: csapadékvíz pusztító munkája C: vizelettartási nehézség D: szorongásos idegbetegség</p>
<p>37. dózis</p>	<p>A: adag B: tolakodás C: kiszáradt terület D: kábítószer-túladagolás</p>	<p>38. virul</p>	<p>A: vírusos betegségben szenved B: elvirágzik C: sugárzik a boldogságtól D: szegényében elvörösödik</p>
<p>39. lapít</p>	<p>A: tésztát gyűr B: megbújik C: valakinek a vállát ütögeti D: lapáttal csapkod</p>	<p>40. lankadt</p>	<p>A: bágyadt, erőtlen B: enyhén lejt C: a földön heverő D: kapocsal odaerősített</p>
<p>41. vibrál</p>	<p>A: piszkál, maccrál B: idegesítően magas hangot ad C: rezeg, remeg D: ujjaival kotorászik</p>	<p>42. gerilla</p>	<p>A: kerti szerszám B: nagy termetű majomfajta C: tengeri rák D: önkéntes harcos</p>
<p>43. partizán</p>	<p>A: a lakosságból kikerülő harcos B: radikális párt tagja C: férfi prostituált D: hajótörött</p>	<p>44. mambó</p>	<p>A: szalagos hangrögzítő B: bennszülött kisgyerek C: latin-amerikai eredetű tánc D: ausztrál játék</p>
<p>45. sasszézik</p>	<p>A: elegáns lakomán vesz részt B: tudományos cikket ír C: hosszan öltözködik D: oldalazó tánclepcsében halad</p>	<p>46. linóleum</p>	<p>A: műanyag padlóburkolat B: irattároló bútor C: mészkőből épült kriptá D: növényi olaj</p>

<p>47. landol</p>	<p>A: pengetős hangszeren játszik B: földet ér C: titokban pénzt ad át D: halkán dúdolgat</p>	<p>48. órjög</p>	<p>A: ordítva tombol B: várvédő kínai harcos C: gyorsan körbeforog D: dühögő tömeg</p>
<p>49. harmónia</p>	<p>A: komolyzenei mű B: billentyűs templomi hangszer C: összhang D: kellemesen zengő mély hang</p>	<p>50. sztereotípiá</p>	<p>A: térhatású hangfelvétel B: kétoldalas nyomtatvány C: tipikus sztereó D: általánosító vélemény</p>
<p>51. hajszol</p>	<p>A: többször mélyen meghajol B: üldöz C: fejét a párnába fúrja D: vesszővel üt</p>	<p>52. morbid</p>	<p>A: halállal összefüggő B: furesa, nevetséges C: természetellenes (hajlam) D: rémisztő</p>
<p>53. transzvesztita</p>	<p>A: ellenkező neműnek öltöző B: saját neméhez vonzódo C: éjszakai bárban táncos D: átvitt értelemben használt</p>	<p>54. galaxis</p>	<p>A: csillagrendszer B: szőlőcukorhoz hasonló anyag C: tejet lebontó enzim D: ürállomás</p>
<p>55. megóv</p>	<p>A: megbecsül, fontosnak tart B: óvatosan megközelít C: védelmez D: elrejt, elbújtat</p>	<p>56. pucér</p>	<p>A: erkölcstelen (nő) B: meztelen C: nagyon tiszta ruhájú D: kihívó viselkedésű</p>
<p>57. süpped</p>	<p>A: szipákol B: összeszárad C: puha felületbe mélyed D: sűrűsödik, vastagodik</p>	<p>58. kender</p>	<p>A: rosttartalmú ipari növény B: vastag kötél C: kábító hatású dohány D: nagyarányú vereség</p>

<p>59. kószál</p>	<p>A: összekócol (haját) B: hegyi kecske fajtája C: szél gyenge mozgása D: céltalanul mászkál</p>	<p>60. hajlam</p>	<p>A: készletés, ösztön, érzék B: mély törzsdön-tés C: kedvtelés, örömszerzés D: gyenge akarat</p>
<p>61. melódia</p>	<p>A: nyolc tagú zenekar B: dallam C: diákmunka D: lógó, függő állapot</p>	<p>62. univerzum</p>	<p>A: sok mindenre használható áru B: uralkodó ország C: világmindenség D: kikényszerített megállapodás</p>
<p>63. szimfónia</p>	<p>A: kellemes közös tevékenység B: motorkerékpár dallamkürtje C: nagyzenekarra írt mű D: nimfák dala</p>	<p>64. zúz</p>	<p>A: hangosan zenélve vonul B: egy csapással darabokra tör C: dérral belep D: emésztést végez (madár)</p>
<p>65. kicsorbul</p>	<p>A: élet veszti B: kilyukad C: elkeseredik D: kevés folyadék kiömlik</p>	<p>66. mindenható</p>	<p>A: matematikai fogalom B: bármit képes megtenni C: hatását sokáig őrző gyógyszer D: széles körben kiterjedt hatású</p>
<p>67. naftalin</p>	<p>A: nátha elleni gyógynövény B: szájban keletkező apró seb C: bő, török kabát D: rovarriasztó hatású vegyület</p>	<p>68. decibel</p>	<p>A: hangerősség mértékegysége B: tízes számszámrendszert C: kisfröccs tréfás neve D: statisztikai középérték</p>
<p>69. bizserég</p>	<p>A: sok apró rovar által adott hang B: bőrén szurkáló érzést észlel C: félelmében reszket D: alig észrevehetően mosolyog</p>	<p>70. sztratoszféra</p>	<p>A: ókori görög hadszíntér B: úrkutatás területe C: légköri réteg D: határtalan tér</p>